

גיון אורבך: יום הכיפורים

ביום הכיפורים תשכ"ט, 1968, נמצא מקס שניידר תקוע בנמל-התעופה של פאריז, אורלי.

העובדה שביום זה חל אותו חג יהודי מסוים עלתה על דעתו רק כעבור שעה ארוכה בהמשך היום, לאחר שרוגזו הראשון על עיכוב בלתי-צפוי זה חלף-עבר. הוא ישב על שרפרף גבוה בפאר בקומה הראשונה ושתי מן הקוקטייל שלו כאשר פסקה נגינת-הרקע השקטה, גונג צילצל ברוך, ומתוך רמקולים בלתי-נראים נשמעה ההודעה בשלש לשונות: "טיסה מספר... לז'נבה, רומא ואתונה נדחית". היתה זו הטיסה שלו, והוא הקשיב רוב-קשב לקול הכבוש של הנערה אי-שם במרכז-המודיעין, שחזרה על הפסוק בצרפתית, אנגלית וגרמנית. מקס ידע את כל הלשונות האלה על בורין, ועוד שתיים נוספות. הכרח היה לו בכך: קשריו העסקיים הקיפו את רובה של אירופה וכמה ממדינות אפריקה.

אף כי שנים רבות שקד להרגיל את עצמו להתאפקות והבלגה, קשה היה לו להסתיר את רתעומתו. הוא החל לזוע בעצבנות על השרפרף הגבוה. איש גוף היה; אף-על-פי-כן, להוציא את הפרס התופחת בתמידות, לא היה חוסר-פרופורציה בגופו. לבוש היה בגדים תפורים היטב-חליפותיו נתפרו בלונדון, ולא איכפת היה לו לשלם בעד שמו של החייט בלבד. "יש אנשים המשלמים בעד שמי שלי", כך היה אומר, במשיכת-כתף אך בלי חיוך, "כדי שיוכלו להתפאר: אני עושה עסקים עם מקס שניידר"-ואילו אני משלם בשמחה בעד השם סויל-רו".

רגליו וידיה היו קצרות להפליא: אלו האחרונות נראו תמיד כאילו צבו קימעה; אבל הציפרניים היו עשויות בקפידה. הוא ענד שתי טבעות: אחת של 24 קאראט זהב עם באן שחורה-בלי מתווה או כתובת; השניה עם יהלום בגודל בינוני אך חתוך ומלוטש-להלל. אותו קנה לפני זמן רב מידידו פטרוסיאן, באתונה. מקס אהב לחשוב שאכן עסק מצוין עשה שם; העובדה-שהיתה ידועה לו היטב-שפך חשב גם פטרוסיאן על חלקו-הוא בעיסקה לא הפריעה לו ביותר.

בכללו של דבר, רק דברים מעטים יכלו להפריע למקס שניידר, שכן היה מלא בטחון-עצמי יותר משלושה אנשים רגילים. מלבד זאת לא היה מקס שניידר, סוחר (משלח-היד הרשום בשנים מתוך שלושת הדרכונים שלו), שנולד בווינה ב-1930, מאמין הרבה במשהו או במישהו). מקס שניידר-או מקסי, כמו שהיו שותפיו המעטים בעסקים (ובכללם פטרוסיאן) קוראים לו דרך-חיבה-מעוניין היה במידה שאין למעלה ממנה בעשיית כסף, וישרותו הספיקה לו להודות בכך בפירוש ובגילוי-לב בפני ידידו היחיד והטוב ביותר בעולם. שמו של ידיד זה היה מקס שניידר.

"מגוחך", התיו, מתופף בטבעת-הזהב שלו על הדלפק שלפניו, כאשר כעבור חצי

שעה הודיעו על דיחוי נוסף בטיסה שלו והציעו לנוסעים שיפנו למשרד של חברת-התעופה, בקומה שלמטה.

המוזג, גבר גבוה ויפה-תואר, ששפמו גזוז למשעי, חיך בחמימות, ומקסי, שקל רגע בדעתו מתוך רוגזה שמא יאמר לו בקולו החד והגבוה שלא יתחב את חטמו בעסקיהם של אחרים ושיחדל לגחך בחציפות בפניהם של לקוחותיו. אך כפי הנראה היתה לו לחיך המתמיד והידעני איזו השפעה מרפכת על זעמו, כי תחת זאת אמר, בצרפתית: "אפילו חברות-התעופה אין אצלן כיום שום אחריות".

"אין זה באשמתן", השיב המוזג, "עובדי-הקרקע שובתים; הם לא החליטו עדיין אם תהיה זו שביתה מלאה או רק האטה".

"תן לי עוד אחת כזאת", זרק מקסי. הוא כרך רגליו סביב כרעי האלומיניום של שרפרפו וכבש את כעסו. הרגשתו כבר השתפרה. אחרי הכל, הירהר, אין לי מה למהר כל-כך. בוז'נבה יכולים לחכות. הם הצד המחכה. ואני באמת איננו יכול לעשות שום דבר בענין הדיחוי הזה.

אך הוא לא ירד למשרד של חברת-התעופה, פשוט מפני שלא אהב שיגידו לו מה לעשות: אפילו התבטאה אמירה זו באותו פסוק עדין, "מתבקשים לפנות". בעודו גומע מפוסו ניסה לקבוע בדיוק היכן הוא עומד בזמן ובמרחב, לספם את נכסיו כביכול—הרגל ישן אצלו, שאליו היה חוזר תמיד בשעות של קבלת-החלטה, או כאשר צץ פתאום על דרכו מכשול שלא נחזה מראש.

ראשית, כסף. מאה-וחמישים אלף פראנק שוייצרי בחשבון ממוספר בציריך. כשלושים-אלף לירות ישראליות בבנק בתל-אביב—אין אדם צריך להחזיק שם יותר מדי כסף, אין בטחון. כמה יהלומיו ומרגליות משובחים מאד בכספת בבריסל; עשרים-אלף שטרלינג בבנק אחד בסיטי; קמצוצים פה-ושם, כמה אלפים במארסיי, קצת יותר באמסטרדאם, קצת פחות בפראנקפורט. מזומנים, לאיש המרבה בנסיעות כמוהו. ואחר-כך, מזומנים של ממש: אלף וחמש-מאות דולר בשטרות של חמישים דולר, צרור עבה, קל למישמוש, נעים למגע: אלפיים וחמש-מאות פראנקים צרפתיים חדשים—היה משהו מלאכותי, מזויף בכסף ההוא. מקסי, איש רגיש, חש בזאת בבירור; אבל מקס, איש-העסקים הממולח, ידע גם שהוא יכול לקנות בזה כל דבר שהוא בארץ הזאת, וזו היתה ההוכחה הטובה ביותר ששטרי-הנייר הדקים אין בהם דופי. בעקב החלול של נעלו השמאלית של מקס, שאפשר לברגו, חמישה סוב'רנים זהב, חמישה יהלומים גדולים, חמישה דולרים זהב; אלה לשעות-חירום של ממש. על כל צרה שלא תבוא.

ועכשיו, רכוש. שני בתי-דירות בתל-אביב, שותפות במלון במארסיי, בית באנטוורפן, "...הנוסעים מתבקשים להואיל ולפנות", כך המה הקול החרישי. מקסי סיים את וחלק במלטשת-יהלומים באותה עיר...

המשקה שלו, אף כי עדיין רחוק היה מגמר-סיכום, והשליך כמה מטבעות על הדלפק; אחת מהן התגלגלה בעיגול ונפלה מאחוריו: המוזג הרים אותה. "העודף לך", אמר מקסי.

ארבעה ימים קודם-לכן אץ היה מקס שניידר אץ במכונית-אופל שכורה מברמן לאמסטרדם.

בלי שום סיבה מיוחדת בחר בדרך העקיפה, זו שאין נוסעיה מרובים, העוברת את אולדנבורג ואמדן. הוא חצה את הגבול, והפקידים המשועממים כמעט לא הציצו שם בניירותיו; רק שאלו על "הכרטיס הירוק" – התעודה הבינלאומית של ביטוח מכוניות – ובהינף-יד נתנו לו לעבור. הגבולות בעלמים באירופה, הירהר מקסי, ובקרוב תיגמר ההברחה. הוא לא חשש הרבה; לפני הרבה שנים ניסה מזלו בזה, בהצלחה, כשעדיין היה הדבר כרוך בסיכון רב אך גם ריוח רב בצדו. הוא עזב את המסלול הזה ברגע הנכון ממש.

הנסיעה הנוכחית לברמן היתה בעסק אחר לגמרי: פיצויים בשביל פרידמן בתל-אביב. מקסי הכיר את האנשים הנכונים בברמן ובבון, גילגל שיחה נעימה ובילה ערב נעים עוד יותר עם עורך-הדין לוקה בפראנקפורט, וחישב ומצא שבנקל יוכל לדרוש מפרידמן 25%. סכום כסף גאה, אם גם לא ענין גדול ביותר – סתם משהו מן הצד; וחסד לפרידמן, שהוא בעל קשרים במשרד-המסחר-והתעשייה. אם יתלונן פרידמן על התוצאות הגבוהות, יסביר לו שפיצויים בשנת 68 עבר זמנם כמעט כמו הברחות: ענין שעולה ביוקר וכמעט אין שכר בצדו.

מקסי עבר את ח'רזניחין בלי להיעצר, אכל ארוחת-צהריים קלה בליווארדן, והמשיך בדרכו אל הסכר הענק שבנו שם ההולנדים, הסכר שהפריד את הזוידרזן מן הים הצפוני ועשאו אגם – שבקרוב ייבשו אותו לגמרי ויעשוהו אדמה חקלאית.

תחת השמיים האפורים והנמוכים היתה המכונית אצה לדרכה במהירות קבועה של 120 קמ"ש. מקסי החזיק בהגה כלאחר-יד, הצמיגים איושו על האספלט הלח. כפעם-בפעם פגש במטליות של ערפל, שהיו מתרוממות ופורחות כמו מן האין, ואז היה מדליק את האורות הקדמיים הצהובים ומאט קימעה, עד ששבו תנאי הראות הרגילים. פרט לכך, כמעט לא היה מה לעשות. מקס לא הפעיל את הראדיו. חומת-הים מימינו ושצפו החדגוני של הים הצפוני מאחריה – הזוידרזן השטוח, האטום, חסר-הניע משמאלו – ומקסי נסע במהירות על הסכר.

כמין הרגשה שלא-מן-העולם-הזה היתה לו באוצו כך לדרכו, ישר וחלק, ויחיד-לנפשו באותו נוף של אפור: אפרורית חלבית ממעל, אפרורית עמומה של האגם מצד אחד, ואפרורית-המלט הכבדה של חומת-הים מן הצד השני. לרגע חשב על הסכנה שמא יירדם תוך כדי נהיגה: בנקל יוכל הדבר לקרות כאן, בשממון האפור בו הדרך הישרה הזאת מתמשכת.

ואז, סמוך לסופה של כברת-הדרך בת שלושים הקילומטר, סמוך לאחר שעבר על-פני האנדרטה שעליה כתבו ההולנדים הגאים, "אנשים חיים צריכים לבנות את עתידם", ממש סמוך מאחריה הרג מקסי שחף. אחדים מהם ליווהו שעות ארוכות, פורשים כנפיים ודואים, נעים בלי מאמץ במהירותה של המכונית אך חדלי-ניע למראית-עין, ומחרישים, פרט לאיזו צווחה חדה כפעם-בפעם, כאילו ביקשו להזכיר לו את קיומם. ואותו עוף מטופש, שהיה מגמיד עוף עד כדי כך שנראה לעין, ממש

מול המכונית, הסתובב לפתע פתאום והתנפץ אל השמשה. הרושם היה כמו של פגז. ברגע הראשון לא תפס מקסי מה אירע. הוא לחץ על הבלמים, ולרגע התערפלה ראייתו בשל היתז הדם הגדול על השימשה. הצמיגים צווחו והמכונית התחלקה, אבל מקסי, שנהג טוב היה, השתלט עליה והצליח לבלום אותה על הכביש. הביט לאתור וראה את העוף המחויץ באמצע הכביש, מאה או מאה-וחמישים מטר מאחרי המכונית: שחפים אחרים חגים היו מעליו וצורחים.

מקס יצא מן המכונית ובמטלית ניקה את השמשה. אחר-כך זרק את המטלית, ובטרם יפנס שוב השתופף על חלוקי-החצץ ונטל את ידיו במימי הזוידרון. הבחין שלבו הולם בכבדות, ובתבונה ישב דקות אחדות במכונית והמתין עד ששב הקצב לתיקנו. אחר-כך התניע והמשיך במסעו שהופסק. התקרית, ציין לעצמו, היתה בלתי-רגילה אך נטולת-ערך. הצד המזור בה באמת היה רק זה שעדיין זכר אותה, לאחר ארבעה ימים, בנמל-התעופה אורלי. השחף המת נטפל אליו לפרקים גם באמסטרדם, מקום שם החלה העיסקה הזנבאית הזאת.

הוא התאכסן אצל קראסנופולסקי, ושמח שבעל-הבית זכר אותו מן הפעם האחרונה; אבל הרי בעצם תמיד בחר במלון הזה בהיותו באמסטרדם. "אתה התאכסנת אצלנו, אדוני", אמר, בכובד-ראש, במבואה רפודת-המרבדים. מקסי הגיע בראשו: "הייתי רוצה לקבל את אותו החדר", אמר. "ננסה לסדר את זה, אדוני".

מקסי נתן לו סיגר מתוך כיס-החזה שלו; הוא ידע שכאן אין בכך דופי. אחר-כך שקע לתוך כורסה של קטיפה מן הנוסח הישן, והמתין. לא הוצרך לחכות הרבה. למעלה, בחדר הנוח והשקט, רחץ את פניו, וזמן-מה התמודד על המיטה. נטל את הספר מן השולחן שלייד המיטה; היה זה התנ"ך. פתח אותו באקראי. קרא: "אדם ילוד-אשה, קצרי-ימים ושבע-רוגו: כציץ יצא נִימל, נִיברח כצל ולא יעמוד". בתנועה של בוז השליך מקסי את הספר מעל פניו. מה אתה למד ממנו? ממש מאומה. שירה. ביטול-זמן. השחף בא אליו בהול, התנפץ אל שמשותו ונשאר על הכביש, כתם שחור-לבן-אדום, שבור-כנפיים. מקסי ננער במאמץ-שבהפרה.

"בקלות הייתי יכול לרסק את המכונית וליהרג כמו כלום", הירהר. הכביש היה צר שם למדי, סתם כביש דו-מסלולי. אמנם כן, מזלי שזה נגמר בכך. הוא קם מן המיטה ושוב נטל את הספר כלאחר-יד: הפעם היה זה פרק מספר ניקרא. עיניו של מקסי ריפרפו על הדף: "והיתה לכם לחוקת-עולם: בחודש השביעי בעשור לחודש תענו את נפשותיכם... והיתה זאת לכם לחוקת-עולם לכפר על בני ישראל מכל חטאותם אחת בשנה. ניעש כאשר ציוה יהוה את משה".

זה ודאי על יום-הכיפורים, הירהר. הוציא פנקס מכורך עור והסתכל בדף בו רשומים החגים היהודיים. ודאי זה החודש, הירהר. בקלות מצא: הרי זה מחרתיים. הבלים. גם כאן ביטול-זמן. הציץ בשעון: יש לו פגישה בשעה תשע, בוויקטוריה. יש הרבה זמן.

מקסי לבש את מקטרנו, נטל את מעיל-הגשם שלו ויצא.
 "אם יטלפן מישהו, אמור להם שאהיה בוויקטוריה בערב", אמר במבואה.
 בהכרח כיון צעדי לרובע העתיק של האורות האדומים, שאותו ידע מביקוריו
 הקודמים בעיר הזאת.

לאטו התהלך ברחובות הצרים וההומים של העיר העתיקה. ההמון שזרם אט-אט
 בסמטות הללו המוארות והצוהלות היה מורכב תיירים וימאים שווה-בשווה: להנאתם
 היה רובע זה של העיר מוחזק ומוגן על-ידי השלטונות. המסבאות קראו לעוברים-
 ושבים בחמימות פנסייהן האדומים ובפרצי-רעם של נגינות ג'ז. קצת מן הזונות היו
 עומדות ליד כפתלים וקצתן ישבו בחלונות. זאת היתה האטראקציה של אמסטרדם
 בלילה: "החלונות".

מקסי השתהה מולן עם עוד גברים שהיו לוטשים עיניהם בחציפות אל הנשים,
 שהציגו עצמן שם לראנה ככל סחורה אחרת בחלונות-ראנה אחרים. בשקט היו
 יושבות, ערומות למחצה או בתחתוניות צבעוניות זולות, קוראות עתון, או סורגות,
 או רק מביטות בקור-מזג באנשים שמעבר לשמשת החלון; אחדות היו מאותתות
 ללקוחות-בכוח שיפנסו. תנור-גז היה בוער ליד המיטה ומשווה לחדר אווירה של
 חמימות מזויפת.

מקסי אהב מין, אבל במיוחד מין שאפשר לקנות בכסף: כך חש עצמו בן-חורין
 גמור; לא היתה כל סכנה של הסתבכות; וקל היה לקבל זאת—בפרט בעיר כזאת.
 שוב נעצר ליד חלון. מאחוריו היה החדר שרוי באפלולית, פרט לאור ארגמני רפה
 שהסתגן מבעד לוילון עבה. בתחילה סבר שהחדר ריק; רק כעבור זמן הבחין
 באשה כושית ענקית היושבת אין-ניע, בתחתונים שחורים, על כיסא-נוח. הלובן
 שבעיניה נצץ כאשר העבירה מבטה משמאל לימין. שני מלחים סקאנדינאביים הביטו
 זה בזה, אחר-כך במקסי, ופרצו בצחוק רועם. מקסי חיידך. הוא היה מוקסם.
 "שמע, נכון שזה גדול!?" שאג אחד המלחים. "לולא הלובן בעיניים שלה בכלל לא
 היו רואים אותה".

השני דפק בחלון, אבל הכושיה לא הגיבה. מקסי התרחק משם. לבסוף בחר בבלונדית
 מגודלת, גבוהה ממנו כשיעור ראש לפחות. כל אשר בה הפיק קשיות של יהלום—
 הפנים, העמידה, התנהגותה. כך מצאו חן בעיני מקסי: כמין אתגר למקס שניידר.
 "זה עולה עשרים גילדר, כולל הכל", אמרה לו. אבל כשנכנסו לחדר בבית ישן
 ורעוע-למרצה, נשארה בחזיה ובתחתונים.

"תפשטי הכל", אמר מקסי.

"זה עוד עשרה גילדרים".

"את נבזית, אמרת שזה כולל הכל".

"לא את זה".

"לא הוגן".

"אינני צריכה להיות הוגנת. אני צריכה להרוויח כסף. ובכן, אני אקבל את עשרת
 הגילדרים שלי או לא?"

מקסי, אף-על-פי שהתרגז, סבור היה שהדין עמה. עמדתה המסחרית זהה היתה עם שלו; הוא היה נוהג באותה צורה. אפילו קולה ועמידתה ברגע זה דמו דמיון מוזר למקס שניידר כשהוא גומר עיסקה, או מתמקח. הוא החזיק בכסף בין אצבעותיו, אבל כאשר שלחה יד לקחתו החזיר חיש את ידו לכיסו.

"התפשטי", אמר.

היא היססה שניה אחת. "תן לי את הכסף".

"התפשטי. אחר-כך אתן לך את הכסף".

"עכשיו".

"לא. אם כך, את יכולה להתלבש טוב. שלום".

"בסדר", אמרה באי-רצון.

זה היה נצחוננו הקטן. היא פשטה את חזייתה וגילתה את שדיה הזעירים והשומטים גדלי-הפטמות; אחר-כך יצאה מתוך תחתונה; היא היתה בלונדית אמיתית, לא צבועה, כמו שחשד תחילה. עכשיו היה מגורה באמת. "מה ביחס אליך?" שאלה.

"את אל תדאגי; שלמי לי עשרה גילדרים וגם אני אתפשט לגמרי".

"אתה טינופת", אמרה.

"בסדר. תפסיקי לבלבל את המוח ותשכבי".

בחמש הדקות שלאחר-כך ניסה מקסי קדחתנית לקבל את שווי-כספו וליהנות מן הידיעה שהאשה הזאת הנאה והמגודלת ורכת-הפרס היא שלו, קנין פרטי ומיוחד רק לו. היא היתה בבעלותו-הכל, עזרה החלק, פניה הקרירים והמפודרים, ורגליה החזקות והארוכות. קנין גמור ככל אשר יוכל להיות, חשב. אבל האשליה לא היתה טובה: הוא ידע כי זו הזמנית שבכל הבעלויות; שבקרוב מאד יפסיד אותה. הוא ניסה לדחות את הרגע הזה של ההפסד ככל אשר יוכל, להחזיק בה עוד-מעט, מקצוענית-בתכלית: כמה פיתולים, כמה לחיצות בדיוק ברגע הנכון-ואז כמעט זרקה אותו החוצה, זדונית, בשניה האחרונה.

"תן לי את הכסף", אמרה בקומה.

"את לא שווה, את יודעת?" אמר בחמת-זעם.

"תן לי את הכסף", חזרה בשוויון-נפש בפנותה אל הכיור.

הוא שילם והלך. הציץ בשעונו: עברו שתיים-עשרה דקות בדיוק מאז נכנס לחדר הזה.

*

האיש שאָתו נדבר מקסי להיפגש מחכה היה לו במסעדת ויקטוריה. מקס הבחין בו ברגע שהשוער לבוש-המדים פתח לפניו את הדלת. נן-ח'לָר היה בעל שפם עשוי למשעי, מהופך קימעה נוסח קולונל בריטי, ולעיניו משקפיים במסגרת-זהב. מקסי התוודע אליו לפני שנים אחדות, בעיסקה גדולה של בניית אניות. בהזדמנות הזאת

הראויה-להיזכר זכו כל הצדדים הנוגעים בדבר בריחוק צנוע, מחוץ לממשלת ישראל, שהפסידה כמה מיליונים. העיקר היה שעל-ידי עיסקה זו רכש לו מקסי קשרים חשובים במשרדי המסחר והתעשייה, התחבורה ואפילו הבטחון: לימים היה אומר שבישראל כל מה שאתה עושה קשור באיזו אופן שהוא לבטחון. אם אתה קונה או מוכר סיפות ודאי אתה עשוי לבוא במגע עם הש"ב. מן הצד השני של העיסקה היתה לו, מאז והלאה, גישה חפשית למנכ"לים של שני בנקים הולנדים ולמספר מתווכים חשובים. ואחרון-אחרון, על-ידי עיסקת האניות התייחד עם מוריץ גורדון מוואדוץ שבליכטנשטיין, הגבר שהיו לו פילגש יונוניה, הרבה מיליונים כסף, מכוננית רולס-רויס מדגם "סילוור קלאוד" שהוא נוהג בה, ומובטח היה שיכניס ידו בכל עסק שהוא, אבל בשני תנאים: שיהיה נקי ב-90-92%, ובקנה-מידה גדול כיאות. גורדון לא היה מוכן אפילו להתקרב לשום דבר ששווה פחות ממיליון נק.

בהרבה מובנים היה זה אדם כטעמו של מקסי, ומקסי סבור היה שמיד מצאו חן זה בעיני זה, למן הפגישה הראשונה. אהבה ממבט ראשון, התלוצץ מקסי. דעתו בדוחה היתה עו דיותר כשהתברר שהיווניה של גורדון, אַלנה, מכירה את ידידו הארמני פטרוסיאן, עוד מן הימים העתיקים של מלחמת-העולם השניה; הם נפגשו באלק-סנדריה, ואחר-כך בניקוסיה.

"תגידו מה שתגידו, העולם קטן", תמה מקסי. מארחיו הסכימו באדיבות. "הטבעת הזאת חרצה למעשה את הידידות שלי עם ניקו פטרוסיאן", הוסיף כעבור שעה קלה וסיפר להם את הבדיחה, שכל-אימת שהם נפגשים עדיין הם מתווכחים בשאלה מי הרוויח יותר מן העיסקה הזאת. "אם כן, אותך עדיין אינני מכירה למדי, אדון שניידר", חייכה אַלנה, "אבל את ניקו אני מכירה די טוב; בלי שום כוונה לפגוע בך, כמובן, אני מוכנה להתערב על כל סכום של כסף שניקו לא הפסיד על זה כלום".

"על הטבעת או על הידידות?"

"על שתיהן".

הם היו זוג נחמד, עשיר, נבון, חריף, כך הסיק מקסי לאחר אותה פגישה שנתקיימה בדירתם בלזואן. סבר של אי-תלות קרירה שרוי היה על כל אחד משניהם. פליאה היתה איך הם מצליחים לחיות יחד בלי שיפסיד אף אחד משניהם את עצמיותו; יפה כל-כך ידעו לשמור עליה. מקסי ראה שהם מנהלים חיים עצמאיים למעשה, כל אחד אך היא, כאילו חשה במחשבותיו ובמאווייו, שללה ממנו אפילו זאת-היא היתה בתחום האינטרסים שלו, ואף-על-פי-כן חש כל הזמן מה-אמיצים הקשרים שביניהם. מוזר, פקיד בכיר במשרד-הבטחון הישראלי לא שש כל-עיקר כאשר ציין מקסי במקרה את שמו של גורדון. הוא לא הגיב מיד, כי שמו של גורדון הוזכר יחד עם עוד כמה אנשים אחרים, אלא שיחק באיזה עיפרון על השולחן והמתין עד שיגמור מקסי לדבר.

"שמע, שניידר", אמר אז, כי היו ביניהם יחסים ידידותיים למדי, והדבר היה בתל-אביב, מקום שנימוסים טובים יש להם משמעות אחרת מאשר בלזואן, "אני במקומך

הייתי זורק כמה מן הידידים שלך : והראשון שאותו הייתי זורק לכל הרוחות יהיה מוריץ גורדון."

מקסי, שפיקח היה, לא שאל מדוע. הוא הניע בראשו, הכניס את הידיעה בשום-לב למגירה מתאימה בראשו, וסבור היה שבכך נגמר הענין. אבל ארגון—זה היה שם האיש—עדיין לא אמר די.

"הידידים והקשרים שלך אינם מעניינים, מקס, האמן לי. היה לנו העסק הזה של האניות, ועדיין לא ברור כמה זה ייגמר. אתה יודע שבמשרד-המסחר-והתעשיה לא אוהבים אותך יותר מדי, ושאל—כן, שאול צימרמן ממס-הכנסה—אומר בגלוי שאתה נוכל בינלאומי."

מקסי צחק צחוק כה לבבי וכה קולני עד שארגון חיך. הוא הביט בציפרני אצבעותיו והמשיך :

"אתה יודע מדוע. אינם יכולים לשפוח את הפשר מחבש."

מקסי משך בכתפיו. הוא כשלעצמו היו לו כל הטעמים שבעולם לשכוח אותו בשר לעולמים, אך לא היתה זו אשמתו ; הוא היה רק איש-הביניים. "אבל נחזור לענין זה. לטובתך—ולטובת העסק הזה, ואני אומר זאת בגלל האינטרסים שלך, מקס—שים לב, אם פעם יהיה לך עסק עם איזה גוף של הממשלה הזאת, תשכח את גורדון."

הוא חדל מלהשתעשע בציפרניו, רכן קימעה על השולחן והביט היישר לתוך עיניו של מקס. אפורות היו, ובהן נקודות צהובות זעירות, וצוננות מאד. גם את הרושם הזה החסין מקס בזהירות במוחו : הוא ידע שבאחד הימים אולי יפיק מזה תועלת. ואכן, עיניו האפורות של ארגון הבזיקו לעיני מקס לא יותר משלש דקות לאחר שהחלה השיחה עם נן-ח'לדר. מפני שוון-ח'לדר היה מצדד בגישה ישרה, לא אהב לבטל זמן, ואחד המשפטים הראשונים שהוציא מפיו, לאחר שהוחלפו ברכות-השלום והוזמנו המשקאות, היתה : "אדון שניידר, אני טילפנתי אליך לברמן על-פי המלצה של ידידנו המשותף, מר גורדון."

לאחר עיניו של ארגון, צק זכר השיחה הזאת במשרד-הבטחון ועלה מעומקי זכרונו של מקס—ובלי שום הצדקה הגיונית, למרבה הרוגז, הבזק חטוף של כמה שחפים לנוכח שמיים אפורים.

אבל אחרי ההקדמה הקצרה הזאת התחיל נן-ח'לדר לדבר על המגמות הנוכחיות בכלכלה באירופה, ואחר-כך בישראל, וביתר-ייחוד על התעשיות החדשות המתפתחות במהירות בארץ ההיא אחרי הנצחון הגדול של מלחמת-ששת-הימים. מקסי נדרך במידה שאין למעלה ממנה ; הוא חש כי אין הוא יכול להרשות לעצמו שלא לעשות אנזו כאפרכסת. נן-ח'לדר דיבר על התעשיה האווירית. הוא פסק לרגע והדליק סיגר עבה שהעלה מכיס-חזהו (מקטרת היתה מתאימה לו יותר, ציין מקסי לעצמו), פלט ענן-עשן ניחוח, ואמר : "אתה מכיר, כמובן, את מר שוסטק, שקשור בייצור של מנועי-סילון—או בעצם בתכנית, כי אני מבין שהמפעל עצמו הוא עדיין על-גבי הנייר, לא כן ?"

להחליט: לומר כן, לא, או אינני מכיר אותו? כתום שבריר של שניה בלבד השיב מקס שניידר: "כן, כמובן, אני מכיר אותו". ון-ח'לדר פלט שיעול קל והחל להסביר מה יש בדעתו. כעבור עשר דקות ידע מקסי בדיוק במה דברים אמורים, אף שבתחילה סירב להאמין למשמע-אזניו: כי ון-ח'לדר הציע למעשה ריגול בדרג גבוה, לא פחות ולא יותר. תנאי התשלום היו נדיבים: מצפים היו לחומר ממדרגה עליונה, שבעדו ישולמו מענקים גבוהים במיוחד; בטחונות ופקדונות בבנקים שויציים, וכיוצא בזה – הפרטים האלה, הרגילים בעיסקה מסחרית, היה להם לפחות צליל מופר לאזני מקס ואותם יכול היה להבין ולתפוס. אבל ההצעה עצמה היתה בבחינת הלם, והוא, איש-עסקים בקיא ורגיל, התקשה לנסות ולהסתיר זאת.

מכל-מקום, כאשר גמר ון-ח'לדר לדבר והדליק לו עוד סיגר, שוב היה מקס מושל ברוחו.

הוא קרא למלצר והזמין משקאות נוספים. "אתה כמעט מעשן בשרשרת, מר ון-ח'לדר", העיר בחיוך.

"סיגרים אינם מוזיקים", השיב ההולנדי בפנים אטומים, מקס מיהר להבליע את חיוכו. "אתה מבין, כמובן, שיהיה עלי לחשוב על התכנית שלך". "היא אינה שלי. אין לי שום שייכות אליה. אני רק מגיש לך אותה מטעם הלקוחות שלי..."

"אבל את התשובה עלי לתת לך, אני מניח?"

"כן, זה יהיה עדיף".

"עד מתי?"

"בהקדם ככל האפשר. אכיר לך טובה אם זה יוכל להיות בתוך 24 שעות".

"זה מתקבל על הדעת".

ון-ח'לדר השתעל שוב. "מר שניידר, היה בינינו שיתוף-פעולה יפה לפנים, אולם הפעם, בין אם תשיב בחיוב ובין אם לא, התפקיד שלי גמור. ברגע זה, לדאבון-הלב, אין לי שום עסקים משלי להציע לך. אבל אני חושב שאינני צריך להזכיר לך שאחזיק לך טובה אם תשמור על שתיקה מוחלטת, בשים לב לאופי המיוחד של הדבר הזה..."

"ודאי, ון-ח'לדר יקירי. אם תהיה תשובתי שלילית, אשפח שנפגשנו כאן היום;

אם תהיה חיובית, אשפח מי נתן לי את הרעיון.. הבנתי נכון?"

"בדיוק. בין כך ובין כך הלקוחות משלמים לי את העמלה שלי", קולו של ון-ח'לדר התרפך לרגע. ודאי, אך מן-הסתם תהיה העמלה כפולה אם אגיד כן, מיהר מקסי לחשוב.

"על-כל-פנים, היה זה הרעיון הטוב שלי, כשזכרתי את שיתוף-הפעולה הפורה

בינינו בעבר, לחפש ולמצוא אותך בגרמניה..."

"תודה רבה. אטלפן אליך מחר".

"למספר זה, בבקשה. הוא אינו מופיע במדריך".

"טוב-ויפה".

משחזר למלון קראסנופולסקי תלה מקסי על דלת חדרו מבחוק. את הכתובת "נא לא להפריע" וריפה את עניבתו. תצטרך לאמץ את מוחך היטב, מקסי, אמר לאיש החיור שבראי. אחר-כך לחץ על כפתור והזמין אמבט חם. המשרתת שנכנסה הסגנית בסיגר לבן וצחור ושביס לבן על שערותיה השחורות מצאה את מר שניידר שקוע בכורסה וקורא ספר.

כשהיה מקסי שרוי במים החמים שוב חש רוגע והנאה. על-פי דרכו הרגילה, היעילה סיפם לעצמו את הפגישה עם ון-ח'לדר, ומה יהיה פירוש הדבר בשבילו אם יקבל את ההצעה מבחינה מעשית לא ישתנה בחייו שום דבר, פרט לזה ששלש או ארבע פעמים בשנה יהיה עליו להיפגש עם מישהו, אי-שם באירופה, ולמסור את הדו"ח שלו, ולברר אם הוכנס הסכום המוסכם לחשבונו בפנק. ממילא הוא מרבה בנסיעות, והדבר יצריך רק עוד פגישה עסקית אחת, לא יותר. אבל בחשבון אחרון הטרידה את מקסי שאלה אחת: איך הללו-הלקוחות של ון-ח'לדר, ון-ח'לדר עצמו, או גורדון-איך הם יודעים ששום דבר ושום איש אינו חשוב בעיני מקסי חוץ ממנו עצמו?

האם זה ברור עד כדי כך? האם זה גלוי-לעין עד כדי כך? שפן ברור היה למדי שלא יפנו בהצעות מעין אלו לשום יהודי שאפשר לחשוד בו שהוא מטפח בלבו אפילו שיעור זעיר של נאמנות או של זיקה רגשית למדינת-ישראל. איך התבטא ון-ח'לדר? "אתה מופר היטב בחוגי העסקים באירופה כאדם המצטיין במיוחד בתחושה בולטת למציאות: אתה יודע היטב שרגשות מפריעים ליחסים עסקיים מוצלחים" - הוא הסכים. או שאתה אדם רציני ועוסק בדברים רציניים, או שמעולם לא התבגרת וראשת מלא שטויות. אידיאליים. כל מיני "איזמים". ציונות, למשל. לעתים רחוקות דביר מקסי על פוליטיקה אלא אם כן היה לה קשר הדוק ובלתי-אמצעי לענייני כלכלה. בשעתו הסכים עם פטרוסיאן, כאשר פעם חינה הארמני השמן את דעתו שהמפתח האמיתי לפתרון הבעיה של המזרח התיכון הוא שאלת ההגירה היהודית. "משעה שתחדל ישראל ממדיניותה חסרת-ההגיון ולא תכניס עוד לארץ אלפי מהגרים חדשים בכל שנה, יתבטל האיום על הערבים: לא יהיו עוד מים על הטחנות של הלאומנים הערבים האלה, החוששים מפני התפשטות ישראלית. האם אין אנשיכם מבינים שהערבים פשוט מפחדים?" פטרוסיאן ציטט - לאחר שהסתכל סביבו בחשדנות וקירב את ראשו העגול והגדול אל פרצופו של מקסי, אף כי באתונה היו מצויים - כמה מידידיו הטובים, רבי-ההשפעה בכיירות, תעשיינים ואנשי-כספים רציניים, שאמרו שאם תיפסק ההגירה היהודית תוכר ישראל מיד כשותפת שווה. ומה-מופלאים יהיו אז הסיכויים לאיזור כולו! כל הארצות תפרחנה.

אך לא. יהודי ישראל מתעקשים. "אילו רק היו אנשי החוגים השליטים דומים יותר לך, מקס", התאנח פטרוסיאן בצער של אמת. "אבל הם נבלים. כמו רוב המיניסטרים שלנו... קראתי באיזה מקום, וזה נכון, מקס, שהפטריוטיות היא מפלטו האחרון של נבל... אינך סבור כך?"

מקסי הסכים שוב. שנים ועוד שנים הם ארבעה, אין אפשרות אחרת; אבל טול את

הקומוניזם, את הפטריוטיזם, או טול קטע של שירה, או כל חלק שהוא של הספר הזה שם, התנ"ך, ותוכל לפרשו באלף דרכים ואחת. אכן, יש אנשים הסבורים כי תפקידם בחיים הוא להסביר ולפרש.

דבר טפל, כמובן. עקר לגמרי. ומהו דבר פורה? כל דבר שאתה עושה ואפשר יהיה לתרגמו—לא חשוב באיזה שלב—לדולרים. או לפראנקים שווייציים. או אפילו ללירות-שטרלינג.

הדרך השניה היתה לשרת. אין מה להתבייש בזה: פקידים, אפילו פקידים גבוהים, הם משרתים. באנגליה קוראים להם פשוט כך: משרתי-ציבור. זו דרכם להתפרנס, להשתפר ממון. דרך עלובה, אמנם כן, ששכרה מועט בהרבה, אך לעולם אין לשכוח את כשרונותיו של אדם ואת מיגבלותיו.

הוא, מקס, מעל לזה. הוא הגביה לשאוף והשיג יותר. אלא אם כן, כמובן, בדרכי גישה שונות—על-ידי כסף או עמדה—מגיעים אל גורם הכוח. זאת הבין: היה לו יחס-כבוד אמיתי לכוח, אבל לכוח הממשי, והמוצק. כן, לקבל החלטות. לתת פקודות של עשייה. למשוך בחוטים.

הנה ארנון, למשל. או גולדברג ממשרד-האוצר. או אפילו שר-התחבורה עצמו, שאתו נפגש אישית, אז. מהיותו סקרן-חקרן תמיד, ניסה מקס לגלות מה מריץ את האיש ההוא שפגיו כבדים וחדלי-ניע ושערותיו שיבה. מסירות לענין? נאמנות? או אהבה לכוח-שלטון? דבר זה היה בידי האיש והוא הפעיל אותו. הוא חתם על אותה עיסקת-אניות, וידו לא רעדה. כמה מיליונים. השר היה איש-קיבוץ לשעבר, או שעדיין היה איש-קיבוץ, מקס לא זכר אל-גכון, אבל עובדה זו יצרה אצלו משפט-קדום נגד האיש הזה. לחברי-קיבוצים הגה בוז ולעג, מהול בכעס, שפן גם אם הכיר במיגבלותיהם כבני-אדם השפיל מקסי להכיר ביסוד ההתנדבותי שבגישתם; מכאן גבע זעמו של מקס. רובם, כמובן, אין להם כל קשר לכוח-שלטון. אבל זה, השר, היה לו קשר, והוא חתם. חתימתו עלתה לאוצר המדינה כמה מיליונים, שהרי אי-שם בדרך עמדו מקסי ושותפיו. אבל העיקר היה זה שאילו הצליחה העיסקה, אילו צדק בשיפוטו, לא היה הוא, איש-הקיבוץ הארוך, מרוויח אישית אף לא פרוטה שחוקה.

הוא, מקס, רוחש היה טינה עמוקה ביותר לכל המשרדים הממשלתיים האלה ולרא-שיהם. ובאיזו קדחתנות חיפשו שעיר-לעזאזל כאשר דלפה השערוריה ויצאה החוצה סבורים היו שמצאו להם שעיר כזה בדמותו של מקסי: כמו להקת זאבים פנו כולם כאחד נגדו. גולדברג ממשרד-האוצר היה היחיד שניסה להגן עליו; אך הוא, כמובן, הפיק מזה משהו מן הצד לא הרבה, אך די היה בכך לעורר בפקיד בכיר של משרד ממשלתי—אפילו הוא בכיר מאד, שמקבל משכרת גאה ומכוננית טובה—רגשי-השתתפות בגורלו של אדם הנתון בצרה.

אך כל האחרים איימו עליו במאסר. הביאו אפילו את מאייר הזקן מן המכס להעיד, והוא סיפר כי אין הוא יודע מה אדון שניידר עושה עכשיו ואין זה איכפת לו, אבל עוד ב-52' עסק בעסקי-הברחה פשוטים ומזוהמים, נקנס ב-5,000 ל"י—והיה לו תיק בנושא זה.

והממזר ההוא, לוי, ממס־ההכנסה? האם לא הביא לו מקס רישום מקורי של דומייה מפאריז, אחרי שנתגלה לו שהאיש משוגע לרישומי־דיו ולפיתוחי־עץ? הוא לא ביקש דבר בתמורה: עמד על כך בתוקף. "אינני מבקש ממך שום טובות, לוי. אני מביא לך את זה, ראשית, מפני שאני אוהב לתת, שנית, מפני שלדעתי זה דבר טוב". אך לוי היה הראשון שזעק: נוכל! גנב!

מקסי יצא מן האמבט והתנגב במרץ במגבת. לאמיתו של דבר, אם העסק שמציע ון־ח'לדר יפגע במישהו הרי יפגע בדיוק בכל היהודים האלה, כל אותם אנשים במשרדים ובמוסדות הממשלתיים שמנסים לקרוע אותו לגזרים, ושהניחו לו—בעל־כרחם—רק כאשר הפקיד ערבות בסכום־ענק: ומניין היה לוקח את הכסף הזה לולא הושיט גורדון יד לעזרה? ודאי, הוא פרע הכל, עד הפרוטה האחרונה, אך הוא למד אז לדעת—ולקחים כאלה לא היה מקסי שוכח—מי ידו האמיתי בצרה. ובכל־זאת: טינה היא טינה, אבל ריגול גנב ישראל?

אין זה ריגול באמת, חדל מן ההבלים הרומנטיים הללו, אמר מקסי בנפשו. המדובר באיסוף ידיעות תעשייתיות, לא כן? כשעמד בפתח חדר־הרחצה עלה על דעתו ששני הברזים—ברזי המים החמים והקרים והחור הרחב והמתנוצץ למטה, כל מערכת הצנרת המבריקה של כרום־ניקל, דומה לפרצוף מחייך ולו שתי עיניים מטופשות, מהובלות—אחת אדומה ואחת כחולה.

"אני אלמד אותך לצחוק לי", אמר מקסי בקול וסגר את הדלת ברעם. לבש חלוק־בית ירוק־כהה של קטיפה, ישב אל השולחן וחייג מספר. הקשיב לטלפון המצלצל אי־שם הרחק עד שהורמה השפורפרת ונשמע קול רך של אשה: "כן?" "הייתי רוצה לדבר עם מר ון־ח'לדר".

"רגע אחד בבקשה".

המתין בסבלנות, וכשאמר ון־ח'לדר שלום אמר לו מקסי בקול בוטח מאד: "התשובה היא כן—חיבי".

"אם כך, מוטב שתיפגש עם נציג־המכירות שלהם בהקדם האפשרי". "הייתי רוצה".

"נאמר, ביום־חמישי, כלומר מחרתיים, בז'נבה. לך זה מתאים?" "יש לי כמה עניינים בפאריז, אבל אני חושב שאצליח להגיע לשם ביום־החמישי בערב".

"אם כן, טוב־ויפה. האדונים מתאכסנים ב'אימפריאל'. תשאל על מר די־בואֶה". "בסדר גמור", אמר מקסי. מי הם: רוסים? סורים? מצרים?—הירהר, או עוד איזה מתווך, כמו ון־ח'לדר. עליהם לאחוז באמצעי־זהירות, כמובן. "אם כן, שלום לך, מר ון־ח'לדר, ואני מודה לך על עזרתך האדיבה".

"בחפץ־לב, מר שניידר, בחפץ־לב, ובכל עת. דרך צלחה".

מקסי לא יכול היה להדיר עצמו מן ההנאה שלפחות בבדיחה אחת מרושעת: "דרישת־שלום לגברת ון־ח'לדר".

הוא ידע שוון־ח'לדר אינו נשוי.

"היא תהיה אסירת-תודה לך. תודה רבה באמת, ולהתראות".
הטלפון ניקש. מקסי טרוד היה בו אחרי-כן חצי שעה, בהזמנת מקומות טיסה וחדרים
בבתי-מלון בפאריז ובז'נבה.

היתה זו אמסטרדם, אם כן, ואחר-כך פאריז, אותה זונה זקנה המנסה לחדש פניה,
ועכשיו אורלי, והוא המתין לטיסה שלו לז'נבה. הוא ידע שתגיע הערב; לא היתה
בו עצבנות גם לא אי-שקט. פשוט המתין, ובינו-לבינו חזר על כל מלה של שיחתו
עם ון-ח'לדר. העלה לפניו את זכרה של העיר, במרופרף את זכר הפרוצה הבלונדית
הגדולה, בית-הקפה "ויקטוריה", חדרו אצל קראסנופולסקי. למקסי היה זכרון מופלא.
הציץ בשעונו, ועלה על דעתו שעכשיו, היום, יום-הכיפורים. איך כתוב שם, בספר
ההוא? "ועיניתם את נפשותיכם..." או משהו כזה. נקודה לעיון: מהו "ועיניתם"?
מין מצוקה, לא כן? ו"נפש"?

מקסי הניע בידו בקוצר-רוח. אין לו שהות לעיונים שכאלה. העיסקה נחרצה, ומקס
שניידר יתעשר עוד קצת. אין זה ממנהגו לחזור ולהרהר אחר המניעים, או להתלבט
בספקות לאחר שנתקבלה ההחלטה, ולא יום-כיפור ולא פסח לא ישפיעו על כך
במאומה; הללו מעולם לא הפריעו לחייו של מקסי עד כה ולעולם לא יפריעו. ראשו
נטוי לפניו, ידיו שלובות מאחרי גבו, שוב חזר מקסי אל הבאר, ובדי-עמל עלה
והתישב על השרפרף. אותו מוזג הביט בו באדישות.

"תן לי מרטיני אחד", גנח מקסי, "יבש מאד".

אין טעם שירמה את עצמו, משהו אינו כשורה אצלו. מקסי, האדם האחרון בעולם
שיתעסק בהתבוננות-פנימה (שהרי זה דבר עקר עד לייאוש כל-כך) לא היה יכול
להיפטר מאותה הרגשה משונה. ההחלטה נתקבלה, יומיים עברו, ומשום-מה נשאר
איזה חלל קטן בכרסו והיה מוסיף להציק לו שם, כמו צרבת בלב. הוא גמע גמיעה
ממושכת מכוסו, והפטיר בלחש "בוגד". עוד רגע והוא קפץ כאילו עקצו עקרב.
בוגד? במי? בגד? אתה מטורף לגמרי, מקסי. במקרה הגרוע ביותר זהו ריגול
מסחרי, לשום מטרה אחרת לא ישתמשו בידיעות על מפעלי-הרכבה או על ייצור
חלקי-מנועים. האמנם? – השיב קולו המלעיג של מר שניידר ב', זה שמולו, שעתה
התבצר היטב בראי. הביטו בממזר המחוצף! אך אולי לשם כך הותקנו מראות
בבארים. מקסי הסתכל באדם השניבמיאוס בלתי-מסותר. אל תהיה ילד, אמר הלז,
בשלוות-רוח, אתה יודע יפה מאד מה הם מחפשים. בסדר. ובכן מה? האם אני חייב
משהו למישהו? לא, לא. ומה עשו הם לי? נו טוב, גם אתה לא היית דווקה הגון
ביותר כלפיהם, נכון? אני רק עשיתי עסקים. בטח. אתה יודע איזה מין עסקים.
המון אנשים נוהגים כך. כן, בלי ספק: אבל אתה יודע מה יכתבו עליך בעתונים
כאשר יתפסו אותך בזה, נכון? אין שום הכרח שיתפסו. זאת הפעם לא יוכל שום
סכום של כסף להוציא אותך בערבות – זה ברור?

עתה הסתכל בחמת-זעם באיש שמולו. הלז לא זע. השיב לו מבט חצוף ומתריס.

"אני אבטל את העיסקה הזאת", לחש מקסי.

"מאוחר מדי", השיב הראי.

"אם כך, ארמה אותם..."

"עכשיו יש קצת הגיון בדבריך... סוף-סוף... אבל לזה דרוש הרבה אומץ-לב..."
 כמו במחיי-ברק חטוף לבן ומסנוור, ראה מקס את הפתרון-את הפתרון כולו, מהחל ועד כלה, ואת הרווחים העצומים-הוא ישיב לו את חסדיהם של כל האנשים החשובים. בעצם, ייעשה מעין גיבור... הם יגידו: עכשיו אל תגעו במקס שניידר, הוא בסדר גמור. ודאי, רק אחדים יידעו את האמת כולה, אבל המעטים הללו הם הקובעים באמת... רק שווה בנפשך איך תסגיר את האנשים האלה, האומרים לשלם לך יפה כל-כך, לידי הש.ב.!

צעד מחופם, צעד מחופם ביותר. מקס עדיין יש לו ראש מחופם על כתפיו. רווחים גדולים, ובבוא העת יתורגמו ללשון של עסקות גדולות, וכסף לרוב.
 "מטעמים אלה אעשה זאת, ורק מטעמים אלה", הירהר מקסי עכשיו, מאושר כמעט, על כי מצא הצדקה לעצמו, למעשיו, וכך יישאר הדימוי של מקס שניידר כשהיה, ויוכל להשתמר כמו שהיה, ללא שינוי, נאמן רק לעצמו.
 "אל תרמה את עצמך", הלעיג השני, בעקיצה אחת אחרונה, "אתה, יהודי ארור שכמוך..."

"אתה יודע שאין זה בשל כך... מבחינה פורמאלית הרי אני, לכל המוטב, ישראלי, זה הכל... אין לי ולא-כלום לכל השאר..."
 "כן, כן, יש ויש. מפני שאתה יהודי מטונף, החלטת לרמות אותם..."
 "מעמדו של מקס שניידר יתחזק".

"אתה מצחיק אותי: אולי יתחזק, אבל אין זה נוגע הרבה לך, יהודון עלוב שכמוך. אתה עושה זאת מטעמים שאתה מתבייש ביותר להודות בהם: איזה אינסטינקטים קמאיים וסתומים של גזע, מבולבלים לגמרי, שהאנטישמים קוראים להם כיום, בצדק, סולידאריות יהודית, נאמנות יהודית, נשמה יהודית, הם קוראים לזה בך-דברים שבוז להם כל ימי-חיך..."

"הונאה היא עסק מסוכן... אולי עדיין לא אבטל את העסקה ואשאָר-ואשאָר... סוחר, כמו שהייתי כל ימי... סוחר ישר..."
 פניו של האיש שבראי שפעו בוז ולעג כל-כך עד שמקס התנוודד לאחור, משל כאילו סטר לו מישוהו על לחיו:

"האם שמעתי את המלה 'ישר'?" שאל חרש מקס שניידר מס. 2.
 סערת-הרגשות בה ניטלטל ברבע-השעה שלאחר-מכן היתה מאורע חסר-תקדים ממש בחייו של מקס שניידר. המוזג מסביר-הפנים הביט בחרדת-אמת באיש, שהחוויר כסיד ולפת את כוסו כמי שאומר למעכה בידו. רגע חשב להציע עזרה, אך נמלך בדעתו, משך בכתפיו ולא גקף אצבע.
 כאשר צילצל הטלפון בדירתו שברחביה, ירושלים, היה יאיר ארנון קורא את עתון-הערב בכורסתו מתחת למגורה עומדת. הוא קיוה שרחל תרים את השפופרת, אבל היא היתה במטבח ועסקה בהכנת הסעודה; לא היתה לה כל כוונה להפסיק ממעשיה ברגע ההוא.

הוא קם והרים את השפופרת.
 "יש לך שיחה מפאריז", שמע את המרכזנית. "נא להמתין". הוא המתין בסבלנות
 והדליק לו סיגריה, ואחר-כך נשמע עוד קול שאותו לא הכיר, בעברית.
 "ארנון ? ארנון ? אתה שומע אותי, ארנון ?"
 "מדבר".

"כאן מקס. מקס שניידר. אתה שומע אותי טוב ? אתה זוכר אותי, נכון ?"
 היתה בקול איזו מתיחות שאין מקום לטעות בה ; מין מצב-חירום, הירהר ארנון.
 "כן, אני שומע אותך. אני גם זוכר אותך. מה אתה עושה בפאריז ?"
 "עסקים, כרגיל, ארנון. אני זקוק לעזרתך".
 "בעסקים ?"

"כמובן, זה בנוגע לגורדון".
 לסתותיו של ארנון התהדקו מאליהן.
 "כן", אמר.
 "שמע, ארנון, אתה יכול לקפוץ הנה ?"
 "לפאריז ?"

"אינני רוצה שתסע לשום מקום השבוע", קראה רחל מן המטבח. הוא כיסה את
 הפומית בכף-ידו ואמר: "אינני נוסע לשום מקום, מותק".
 "ארנון, אתה עוד שם ?"
 "בטח, תמשיך".
 "אני רוצה שתבוא לז'נבה".
 "מתי ?"

"מחר בוקר. זה חשוב".
 "אתה משוגע, מקס. אולי נכנסו לך רעיונות מבובלים לראש".
 "אי-אפשר להסביר את זה בטלפון. אני מוכרח לדבר אתך באופן אישי".
 "אני חושש שלא אוכל לעזור לך".
 ממרחק של אלפיים קילומטר ויותר שמע את נשימתו הכבדה של הלז מבעד
 לטלפון.

"אתה בהחלט בטוח שלא תוכל לקפוץ—ליום-יומיים ? אני אשא בכל ההוצאות".
 "בטוח בהחלט".
 "תוכל לתת לי שם של איזה ידיד שלך, בז'נבה—זאת-אומרת, אחד מן הידידים
 האמיתיים שלך—שאוכל לסמוך עליו ?"
 "בענין של עסק ?"
 "כן, כן, עסק—עם גורדון".

בעודו שואף עשן מסיגריה ומסתכל בתמונה על הקיר שמנגד, תמונה של חיפה
 בלילה, השתדל ארנון לחשוב בשקידה רבה. מניין לי לדעת מה הגוכל הזה רוצה
 עכשיו. אבל פעם אחת הזהרתי אותו בבירור רב מפני גורדון. הוא לא היה יכול
 לשכות. לא מקסי. הוא זוכר את זה יפה, לולא כן לא היה מזכיר את השם פעמיים.

"ארנון?"

"כן".

"כן. תשאל על משה—במדור המסחרי בנציגות שלנו שם—הוא אולי יעזור לך בעסקי בנקאות. יש לו קשרים".

"אתה עוד שם?"

"הוא באמת ידיד שלך?"

"בהחלט". תן לו ליהנות מאיזה רמז, היראה ארנון. "אנו עובדים יחד על אותה עיסקה".

שוב שמע אנחה. "בסדר, ארנון—תודה לך. מקווה לראותך בקרוב מאד".

"מתי אתה חוזר לארץ?"

"בסוף השבוע הבא, מסתבר".

"יפה, אם כך, נראה אותך אז. להתראות, ו—היזהר".

"אזהר. תודה לך. להתראות".

*

מקסי יצא את תא-הטלפון ועמד לו באולם מרחרח את האוויר.

המוזיקה הכבושה פסקה, נשמע צילצול של גונג.

"הגוסעים לטיסה מספר... לזינבה, רומא ואתונה... נא לגשת לשער מספר 27..."

הוא לא יכול להבליג על חיוך חטוף של נצחון. חושיו לא הטעו אותו. הוא ידע אז, לפני כשעתיים, שהטיסה תתקיים.

סמוך לאחר-מכן תכפּוּ-ובאו הודעות על טיסות נוספות. אנשים נעו בכל הפיונים, נרגשים, מסיחים. נהרות אדם זרמו אל היציאות, שמאחריהן, על המסלול, טובלים באור-הדימדומים הכחלחל ובאורות הניאון הלבנים והבוהקים, עמדו מטוסי-סילון גדולים, חלקלקים ודקים, ממתינים להמראה.

מקסי התמוג באחד מנהרות-האדם הללו. נדמה היה לו כאילו גל כבוש מרים אותו ונושא אותו, קל-ראש, אל המטוס הממתין.

"שטויות", התיו בינו-לבינו, עזין, כעוס.

ואחר-כך, סמוך לפני שימסור את כרטיס-ההמראה שלו וייצא החוצה, נגזר עליו לדעת את העלבון הסופי שהוטח במקס שניידר במהלך הנסיעה הזאת: תמונה נעה אט-אט לנגד עיניו, כביש אפור שאין לו סוף על הסכר הגדול, ועליו עוף-ים מת, שבור-כנפיים, תחת שמיים אפורים, אדישים.

שדות-ים, נובמבר 1968